

Ο.Λ.Μ.Ε.
Ερμού & Κορνάρου 2
ΤΗΛ: 210 32 30 073 – 32 21 255
FAX: 210 32 27 382
www.olme.gr
e-mail: olme@otenet.gr

Αθήνα, 20/05/2011

**ΘΕΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΟΛΜΕ
ΓΙΑ ΤΟ «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ» - «ΝΕΟ ΛΥΚΕΙΟ» (ΓΕΝΙΚΟ-ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ)**

Με αλλεπάλληλες θεσμικές παρεμβάσεις επιχειρεί η κυβέρνηση το τελευταίο διάστημα να προωθήσει ριζικές αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα. Και για το σκοπό αυτό προβάλλει συστηματικά υπαρκτές αλλά και ανύπαρκτες αδυναμίες του ελληνικού σχολείου. Αυτό όμως που δικαιώνει τελικά ένα μεταρρυθμιστικό εγχείρημα στο χώρο της εκπαίδευσης δεν είναι η προσχηματική επίκληση των προβλημάτων που αντιμετωπίζει η εκπαίδευση, αλλά η ορθότητα των μέτρων που προωθούνται για την επίλυσή τους. Και στο σημείο αυτό η εκπαιδευτική πολιτική που ακολουθεί η κυβέρνηση σχετικά με το «νέο σχολείο» αποδεικνύεται ιδιαίτερα προβληματική.

Η ηγεσία του Υπ. Παιδείας δηλώνει κατ' επανάληψη πως το εκπαιδευτικό μας σύστημα είναι αναχρονιστικό και γραφειοκρατικό, δεν προάγει την κριτική σκέψη και τη δημιουργικότητα, καλλιεργεί την αποστήθιση και την τυποποιημένη γνώση και, ειδικά για το Λύκειο, πως έχει μετατραπεί σε παρακολούθημα των φροντιστηρίων.

Αξίζει να επισημανθεί όμως ότι με παρόμοια επιχειρήματα είχε ξεκινήσει το 1998 το μεταρρυθμιστικό εγχείρημα επί υπουργίας Γερ. Αρσένη, με τα γνωστά αρνητικά αποτελέσματα. Με έμφαση τονιζόταν και τότε ότι στο προωθούμενο σχολείο θα εξασφαλιζόταν η ανάπτυξη της προσωπικότητας και της κριτικής σκέψης του παιδιού, η αποστήθιση θα έπαυε να καταδυναστεύει την εκπαίδευση, η ποιότητα της παρεχόμενης εκπαίδευσης θα αναβαθμιζόταν, η αξιολόγηση θα διεξαγόταν με αντικειμενικό τρόπο και για τη συνολική απόδοση του παιδιού, ενώ οι μαθητές/μαθήτριες που θα παρουσίαζαν μαθησιακά κενά δεν θα είχαν ανάγκη εξωσχολικής βοήθειας, γιατί η πολιτεία θα παρείχε δωρεάν Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη μέσα στα σχολεία (βλ. το φυλλάδιο που κυκλοφόρησε τότε το ΥΠΕΠΘ με τον τίτλο: «Μετά το γυμνάσιο τι;»). Και δεν χρειάστηκε ούτε καν να αλλάξει η κυβέρνηση, καθώς, μετά την εσπευσμένη απομάκρυνση του Γερ. Αρσένη από το Υπ. Παιδείας οι διάδοχοί του έσπευσαν να ακυρώσουν τις πιο βασικές αλλαγές της πολιτικής του, κάτω από το βάρος της καθολικής αποτυχίας, σε εκπαιδευτικό και κοινωνικό επίπεδο, των επιλογών της.

Παρόμοια ρητορική, ίδιες επισημάνσεις και κοινή τακτική δημόσιας προβολής των αλλαγών με επίκληση του διαλόγου χαρακτηρίζουν και το υπό εξέλιξη μεταρρυθμιστικό εγχείρημα. Σύμφωνα με τους αρχιτέκτονές του, το «Νέο Λύκειο» δεν θα είναι απλώς ο προθάλαμος του πανεπιστημίου ή του ΤΕΙ. Θα είναι μια αυτόνομη εκπαιδευτική μονάδα, όπου ο νέος έχει πρόσβαση στη γνώση και ταυτόχρονα αναπτύσσει την κριτική του ικανότητα και διαμορφώνει συνείδηση του ενεργού πολίτη, ενδυναμώνονται οι αξίες της συλλογικότητας και της αλληλεγγύης, ο σεβασμός στον άλλο, προετοιμάζεται ο νέος για την επόμενη βαθμίδα με ήρεμο και οργανωμένο εντός του σχολείου τρόπο. Τέτοιες πρόχειρες, αβασάνιστες και ατεκμηρίωτες εκτιμήσεις, όμως, δεν αντέχουν σε μια σοβαρή κριτική, θεμελιωμένη στα πορίσματα των παιδαγωγικών επιστημών και στις ανάγκες της σύγχρονης κοινωνίας.

Σε μια τέτοια κριτική επιθυμούμε να συμβάλουμε με τις παρατηρήσεις που ακολουθούν.

Βασικές κριτικές επισημάνσεις για το «Νέο Σχολείο»/«Νέο Λύκειο»

Οι εξαγγελίες της κυβέρνησης για το «Νέο Σχολείο»/«Νέο Λύκειο» εντάσσονται στο πλαίσιο της γενικότερης πολιτικής της, που οδηγεί στην απαξίωση της δημόσιας, δωρεάν παρεχόμενης εκπαίδευσης και, ουσιαστικά, στο άνοιγμά της σε στρατηγικές επενδύσεις κερδοσκοπικών εταιριών. Οι αλλαγές που προωθούνται τόσο στο περιεχόμενο σπουδών όσο και στη δομή και τη λειτουργία του «νέου σχολείου» έχουν ως επιδίωξή τους την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας, του «επιχειρηματικού πνεύματος» κ.ο.κ.

Οι διαδικασίες που χρησιμοποιούνται από την ηγεσία του Υπ. Παιδείας για την προώθηση των επιλογών της κυβέρνησης δείχνουν με μεγάλη σαφήνεια πώς αντιλαμβάνεται το διάλογο. Μια ολιγοήμερα «διαβούλευση» μέσω της ιστοσελίδας του Υπ. Παιδείας χρησιμοποιείται συνήθως ως το «φύλλο συκής» για να εξασφαλιστεί η επίφαση διαλόγου και συναίνεσης.

Η πρόσφατη αποχώρηση εκπροσώπων κομμάτων και φορέων από το ΣΠΔΕ του ΕΣΥΠ, για το ζήτημα του «Νέου Λυκείου», οφείλεται στο γεγονός ότι σε αυτόν τον «κατ' επίφαση» διάλογο χρησιμοποιείται και το Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας.

Προγράμματα Σπουδών της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης

Στο Κείμενο Εργασίας που δημοσιοποίησε πρόσφατα το Υπ. Παιδείας για τα **Προγράμματα Σπουδών της Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης** γίνεται λόγος για ένα σχολείο «Ολοήμερο, Καινοτόμο, Αειφόρο, Ενταξιακό και Ψηφιακό» (σελ. 1). Τονίζεται επίσης (σελ. 2) ότι φιλοδοξία του Προγράμματος Σπουδών είναι τα σχολεία «... να αναπτύσσονται σε ζωντανούς οργανισμούς μάθησης, σε ελκυστικά περιβάλλοντα και σε δημιουργικές κοινότητες εκπαιδευτικών-μαθητών και γονέων». Εκείνο που δεν εξηγείται στο Κείμενο Εργασίας είναι πώς θα προκύψουν ως διά μαγείας όλα αυτά, όταν:

- στόχοι όπως «ένταξη» και «αιεφορία» βρίσκονται σε διάσταση με τον προσανατολισμό εξειδίκευσης που ακολουθεί σε γενικές γραμμές η εκπαιδευτική πολιτική της κυβέρνησης·
- δηλώνεται ότι «θα λαμβάνεται μέριμνα για την ιδιαίτερη υποστήριξη παιδιών με αναπηρίες ή/και μαθησιακές δυσκολίες», τη στιγμή που τα ως πρόσφατα εφαρμοζόμενα σχετικά προγράμματα (Πρόσθετη Διδακτική Στήριξη, Τάξεις Υποδοχής, Φροντιστηριακά Τμήματα...) ακυρώνονται ή υποβαθμίζονται·
- η κυβέρνηση εξακολουθεί να εθελουφλεί μπροστά στα προβλήματα που εντοπίζονται στην αρχική εκπαίδευση και στην επιμόρφωση των εκπαιδευτικών και να τα αντιμετωπίζει με ευχολόγια και ημίμετρα·
- η κτιριακή υποδομή και ο εξοπλισμός των σχολείων υστερούν καθοριστικά σε σχέση με τις σύγχρονες απαιτήσεις, ενώ η πολιτική των συγχωνεύσεων/καταργήσεων σχολικών μονάδων οδηγεί σε πληθωρικά σχολεία και σχολικές τάξεις επιδεινώνοντας τα σχετικά προβλήματα·
- οι δαπάνες για την εκπαίδευση παραμένουν στο 2,75% επί του ΑΕΠ, απελπιστικά μακριά από τον μέσο όρο των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Ειδικότερα, σε ό,τι αφορά την ολοήμερη λειτουργία του Γυμνασίου, με την εξαγγελιόμενη επιμήκυνση του ωραρίου λειτουργίας ως τις 4 μ.μ., επισημαίνουμε τα εξής:

- Η παρατεταμένη λειτουργία του σχολείου απαιτεί διαφορετική υλικοτεχνική υποδομή και εξοπλισμό των σχολείων σε σχέση με την υπάρχουσα κατάσταση, ώστε να εξασφαλίζεται η δυνατότητα παροχής γεύματος –και όχι πρόχειρου φαγητού- στο χώρο του σχολείου με αυστηρή τήρηση των όρων υγιεινής διατροφής των μαθητών και μαθητριών. Προφανώς απαιτείται και η πρόβλεψη ενός χρόνου χαλάρωσης μετά το γεύμα και πριν την

εξακολούθηση του εκπαιδευτικού προγράμματος. Επίσης, απαραίτητη είναι και η στελέχωση των σχολείων με το απαιτούμενο προς τούτο βοηθητικό προσωπικό.

- Η επιμήκυνση του ωραρίου λειτουργίας του σχολείου δεν πρέπει να αξιοποιείται για την αύξηση των ωρών διδασκαλίας που προβλέπονταν από το παραδοσιακό σχολικό πρόγραμμα. Οι επιπλέον ώρες που θα προκύψουν πρέπει κατά βάση να διατεθούν σε ποικίλες δημιουργικές δραστηριότητες στις οποίες τα παιδιά θα συμμετέχουν ευχάριστα και δημιουργικά, όπως είναι αυτές που σχετίζονται με τις καλές τέχνες, τον πολιτισμό και την άθληση, καθώς και σε προγράμματα ενισχυτικής διδασκαλίας για τα παιδιά που συναντούν δυσκολίες στη μάθηση. Για τέτοιες δραστηριότητες των παιδιών σήμερα η ελληνική οικογένεια αναγκάζεται συχνά να ξοδέψει σημαντικό μέρος του προϋπολογισμού της.
- Σε κάθε περίπτωση, τονίζουμε ότι για τη εφαρμογή οποιουδήποτε σχετικό προγράμματος διευρυμένης λειτουργίας του σχολείου είναι αδιαπραγμάτευτη προϋπόθεση για μας ο σεβασμός των εργασιακών δικαιωμάτων των εκπαιδευτικών.
- Οι παραπάνω επισημάνσεις αναδεικνύουν για μια ακόμη φορά την αδήριτη ανάγκη να **αυξηθεί ουσιαστικά η χρηματοδότηση** της εκπαίδευσης από τον κρατικό προϋπολογισμό, ώστε να εξασφαλιστούν οι προϋποθέσεις για την εφαρμογή οποιασδήποτε θετικής καινοτομίας στην εκπαίδευση. **Σε κάθε περίπτωση χωρίς την αναγκαία εκπαιδευτική και υλικοτεχνική υποδομή αλλά και την πρόσληψη του αναγκαίου μόνιμου εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού οι όποιες εξαγγελίες για την ολόημερη λειτουργία του Γυμνασίου δεν είναι δυνατόν να υλοποιηθούν.**

Τονίζουμε, τέλος, ότι για μια ακόμη φορά το **βασικό αίτημα της Ομοσπονδίας μας για 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, με ένταξη της λυκειακής βαθμίδας στην υποχρεωτική εκπαίδευση, παραπέμπεται στις καλές ενδες.**

Προτάσεις για το Λύκειο και την ΤΕΕ

Στο επίπεδο του Λυκείου οι εξελίξεις είναι ακόμη πιο προβληματικές. Καταρχάς, οι προτάσεις που δόθηκαν στη δημοσιότητα τελευταία από το Υπ. Παιδείας σχετικά με το πρόγραμμα σπουδών του Λυκείου δεν είναι καθόλου νέες. Με κάποιες διαφοροποιήσεις παραμένει ο διαχωρισμός σε κατευθύνσεις, αντίστοιχες με τις ισχύουσες σήμερα. Το σημαντικό είναι ότι καταργούνται ή υποβαθμίζονται μαθήματα γενικής παιδείας και μόρφωσης (πχ Πολιτική και Δίκαιο, Πληροφορική, Ξένες Γλώσσες) και, ειδικά στη Β' και στη Γ' Λυκείου, μέσω των επιλογών οδηγούνται οι μαθητές/μαθήτριες σε πρώιμη **εξειδίκευση.**

Αυτό που κυρίως αμφισβητείται και υπονομεύεται με τις εξαγγελίες για το «Νέο Λύκειο» είναι η γενική μόρφωση, με την έννοια ενός επαρκούς και συνεκτικού σώματος γνώσεων που θα παρέχει στο σύγχρονο πολίτη τη δυνατότητα να κατανοεί την πολυπλοκότητα των προβλημάτων του φυσικού και του κοινωνικού περιβάλλοντος και να αντιμετωπίζει με θετικό τρόπο τις προκλήσεις του σήμερα θεμελιώνοντας την ανακαινιστική δράση του σε υγιείς κοινωνικές αξίες.

Το Ενιαίο Λύκειο θεωρίας και πράξης, που ως δομικό πλαίσιο θα μπορούσε να υπηρετήσει αποτελεσματικά ένα τέτοιο στόχο, δεν συζητείται καν από τους αρμόδιους παράγοντες. Εκτίμησή μας είναι ότι η προτεινόμενη δομή του Λυκείου, υπηρετώντας κατά βάση τις απαιτήσεις του συστήματος πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και όχι την πρωταρχικής σημασίας απαίτηση για επαρκή και συνεκτική γενική μόρφωση-δικαίωμα κάθε παιδιού, θα οδηγήσει τελικά τη διεύρυνση των μορφωτικών ανισοτήτων σε βάρος των πιο αδικημένων.

Στο προτεινόμενο σχέδιο για το Λύκειο δεν συνεξετάζονται καν με έναν ενιαίο, συνολικό τρόπο το Γενικό και το Τεχνολογικό Λύκειο. Οι αρμόδιοι παράγοντες περιορίζονται να διαβεβαιώσουν ότι θα ακολουθήσει μια άλλη εξαγγελία για την τεχνική-επαγγελματική εκπαίδευση. Με αυτό τον τρόπο όμως διευρύνεται το χάσμα ανάμεσα στη γενική και την τεχνική-

επαγγελματική εκπαίδευση, με τη δεύτερη να υποβαθμίζεται -και με αυτό τον τρόπο- για ακόμα μια φορά.

Παρατηρείται, επίσης, μια σημαντική ανακολουθία. Ενώ από τη μία πλευρά τονίζεται ότι επιδιώκεται να καλλιεργούνται η «κριτική σκέψη και η εμπάθυνση του αντικειμένου», από την άλλη διευκρινίζεται ότι δεν πρόκειται να εκδοθούν νέα σχολικά βιβλία. Δηλαδή, σύμφωνα με τους ειδήμονες, το Λύκειο της «κριτικής γνώσης» μπορεί να χτιστεί με τα ίδια ακριβώς, φθαρμένα εκπαιδευτικά υλικά που θα προκύψουν από την αποδόμηση του παλιού, προβληματικού Λυκείου.

Γενικότερα, θεωρούμε αναγκαίο να γίνουν δραστικές αλλαγές το Λύκειο τόσο ως προς το περιεχόμενο σπουδών και τους τρόπους διδασκαλίας/μάθησης όσο και ως προς τον τρόπο οργάνωσης της σχολικής ζωής σε αυτό, με κύριο στόχο να γίνει **το σχολείο ελκυστικό και αποτελεσματικό**. Δεν υπάρχει αμφιβολία ότι πρέπει να εμπεδωθεί η ομαδική-συνεργατική μέθοδος και να ενισχυθεί η συλλογικότητα. Ομως πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι το σχολείο δεν λειτουργεί σε κενό, βρίσκεται σε συνεχή ώσμωση με την ελληνική οικογένεια που τελεί σε κατάσταση βαθύτατης οικονομικής και αξιακής κρίσης, και την ελληνική κοινωνία της οποίας ο ιστός μέρα με τη μέρα αποδιαρθρώνεται. Δεν πρέπει να υποτιμηθεί το γεγονός ότι οι συνεχείς εξετάσεις προκαλούν αυξημένο άγχος στα ήδη αγχωμένα από τις οικογένειές τους παιδιά. Οι έφηβοι δέχονται ισχυρές πιέσεις από το περιβάλλον τους σε μια κοινωνία που αποδίδει μεγάλη σημασία στην πανεπιστημιακή μόρφωση και η πίεση που ασκείται στους έφηβους και τους νέους γίνεται ακόμη μεγαλύτερη με την προσμέτρηση της βαθμολογίας του Λυκείου και τις εξετάσεις πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Αυτοί οι παράγοντες πρέπει να συνυπολογίζονται στη διαδικασία προώθησης κάθε αλλαγής.

Η εισαγωγή στο πρόγραμμα του Λυκείου ενός τρίωρου ερευνητικής εργασίας (project), ειδικότερα, είναι μια ενδιαφέρουσα πρόταση, που θα μπορούσε να έχει θετικό ρόλο στην εκπαιδευτική διαδικασία κάτω από συγκεκριμένους όρους. Στοιχειώδεις προϋποθέσεις για τη σωστή εφαρμογή του είναι η λειτουργία σε κάθε σχολική μονάδα επαρκούς και καλά οργανωμένης και εξοπλισμένης σχολικής βιβλιοθήκης, η πλήρης εργαστηριακή υποδομή και ο κατάλληλος σχετικός εξοπλισμός, η προσιτή και εύκολη για όλα τα παιδιά πρόσβαση στο Διαδίκτυο και, τέλος, η επαρκής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών.

Πρέπει, επίσης, να μελετηθεί προσεκτικά ο τρόπος εισαγωγής της ερευνητικής εργασίας στο εκπαιδευτικό σύστημα, για να μην ακυρωθεί για μια ακόμη φορά ένα θετικό μέτρο. Επιχειρείται η ένταξή της -για **πρώτη φορά** στο εκπαιδευτικό σύστημα- στην 1^η τάξη του Λυκείου και ζητείται από τους μαθητές/μαθήτριες να προσαρμοστούν βίαια σε ένα διαφορετικό τρόπο εργασίας σε σχέση με τον παραδοσιακό, ενώ σε όλη τη διάρκεια της προηγούμενης σχολικής ζωής τους επί εννέα χρόνια είχαν ακολουθήσει ένα παραδοσιακό, ατομοκεντρικό μοντέλο μάθησης.

Καθώς, λοιπόν, οι μαθητές/μαθήτριες καλούνται για πρώτη φορά να επιχειρήσουν αυτή τη ριζική ανατροπή των παραδοσιακών μεθόδων, κρίνεται παιδαγωγικά σκόπιμο αυτό να πραγματοποιείται σε ένα ασφαλές και προστατευμένο περιβάλλον, χωρίς το άγχος της βαθμολόγησης, από την οποία θα εξαρτηθεί ως ένα βαθμό και η πρόσβαση στο Πανεπιστήμιο. Η πίεση αυτή το πιθανότερο είναι ότι θα δημιουργήσει εντάσεις μέσα στην ομάδα (ποιος δουλεύει περισσότερο και ποιος όχι), θα θέσει σε δοκιμασία τη συναισθηματική της συνοχή και τη συνεργασία ανάμεσα στα μέλη της και είναι σαφής ο κίνδυνος να υποβάλει πολλούς γονείς στον πειρασμό να υποκύψουν στην εσφαλμένη παιδαγωγικά προσέγγιση να «βοηθήσουν» τα παιδιά στην πραγματοποίηση των εργασιών. Είναι, επίσης, ακόμη πιο σοβαρός ο κίνδυνος τα μέτρα αυτά να οδηγήσουν στην άνθιση μιας προσοδοφόρου «βιομηχανίας» παραγωγής εργασιών, που θα υποκαθιστά -με το αζημίωτο, πάντα- την εργασία των μαθητών

Παρόμοιες επιφυλάξεις εγείρονται αν εξεταστεί το θέμα και από την πλευρά των εκπαιδευτικών, που θα κληθούν να εφαρμόσουν σε γενικευμένη κλίμακα μια διαφορετική

παιδαγωγική μέθοδο από την παραδοσιακή με ελάχιστη σχετική επιμόρφωση και σχετική εμπειρία.

Προκύπτει συνεπώς η ανάγκη να επανεξεταστεί το όλο θέμα. Φαίνεται πως θα ήταν προτιμότερη η ένταξη του θεσμού **στο Γυμνάσιο, με αφετηρία την 1^η τάξη του, και να περάσει σταδιακά στο επίπεδο του** Λυκείου. Έτσι το εκπαιδευτικό σύστημα θα βρει τον χρόνο να προσαρμοστεί και να λειτουργήσει αποτελεσματικά με βάση τους παιδαγωγικούς στόχους της δράσης.

Παράλληλα, πρέπει να καταβληθεί κάθε προσπάθεια για την κάλυψη των προϋποθέσεων που αναφέρθηκαν. Χωρίς αυτές τις προϋποθέσεις, η ένταξη της ερευνητικής εργασίας μπορεί να έχει σοβαρές αρνητικές συνέπειες και, μεταξύ άλλων, να συμβάλει στη διεύρυνση των μορφωτικών ανισοτήτων σε βάρος των οικονομικά ασθενέστερων στρωμάτων της ελληνικής κοινωνίας και των παιδιών που κατοικούν σε γεωγραφικά απομονωμένες περιοχές.

Στα κείμενα που έχουν δοθεί ως σήμερα στη δημοσιότητα δεν περιλαμβάνεται το σύστημα πρόσβασης στην Τριτοβάθμια εκπαίδευση. Με δεδομένη, όμως, την τοποθέτηση της πολιτικής ηγεσίας για το ζήτημα αυτό στο Εθνικό Συμβούλιο Παιδείας, φαίνεται πως κινούμαστε προς ένα σύστημα πολλαπλών εξετάσεων, καθώς η πρώτη εξεταστική διαδικασία θα πραγματοποιείται για την εισαγωγή του μαθητή σε σχολή της Τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και η δεύτερη μετά το 1^ο έτος για την επιλογή τμήματος. Είναι λοιπόν προφανές ότι όχι μόνο δεν μειώνεται ο εξεταστικός Γολγοθάς των μαθητών αλλά αυξάνεται, καθώς το Λύκειο μετασχηματίζεται ακόμη πιο δραστικά σε ένα **ανταγωνιστικό και βαθμοθηρικό σχολείο**. Επιπροσθέτως, ο συνυπολογισμός της τελικής βαθμολογίας των τριών τάξεων του Λυκείου (ακόμα και με χαμηλό συντελεστή) θα επιτείνει την ανασφάλεια των μαθητών. Συνακόλουθα, όχι μόνο δεν θα μειωθεί ο αριθμός των μαθητών που θα παρακολουθούν φροντιστήρια ή η χρονική τους διάρκεια, αλλά θα προκύψουν ενισχυμένα και «πανεπιστημιακά φροντιστήρια», για να προετοιμάσουν τους φοιτητές/φοιτήτριες για τις εξετάσεις του 1^{ου} έτους.

Συνολικά, οι **συνέπειες** αυτής της εκπαιδευτικής πολιτικής είναι καταλυτικές:

- Υποβάθμιση της γενικής/ανθρωπιστικής παιδείας και ενίσχυση της στροφής προς την εκμάθηση δεξιοτήτων.
- Καθιέρωση ως κυρίαρχων των κοινωνικών αξιών και των προτύπων της ανταγωνιστικότητας και της επιχειρηματικότητας.
- Ενταση των κοινωνικών ανισοτήτων και διακρίσεων και περιορισμός της κοινωνικής κινητικότητας μέσω της εκπαίδευσης.
- Παροχή απλής κατάρτισης και πιστοποιημένων δεξιοτήτων σε ένα χαώδες σύμπαν αποσπασματικών πληροφοριών, που αδυνατούν να συγκροτηθούν σε συμπαγές και κριτικό εργαλείο κατανόησης του εαυτού, της κοινωνίας και του κόσμου.
- Μετατροπή της εκπαίδευσης από δημόσιο κοινωνικό αγαθό και υποχρέωση του κράτους σε εμπόρευμα.
- Προώθηση της ιδιωτικοποίησης σε όλο το εκπαιδευτικό φάσμα και η δραστική μείωση των δημόσιων επενδύσεων.
- Στενότερη σύνδεση της εκπαίδευσης, της επιστήμης, της έρευνας και της τεχνικής με τις επιδιώξεις των αγορών και την ανάγκη ανταγωνισμού των επιχειρήσεων.

Για το νέο «Τεχνολογικό Λύκειο»

Στην ημερίδα του Υπουργείου Παιδείας για την ΤΕΕ (8/12/10), η Υπουργός Παιδείας εξήγγειλε την «αναβάθμιση» της επαγγελματικής εκπαίδευσης με το Τεχνολογικό Λύκειο. Αναβάθμιση, όμως, που δεν απαντά στις σύγχρονες ανάγκες της ΤΕΕ και της Ελληνικής κοινωνίας

και θα είναι βασισμένη **στις ανάγκες της αγοράς και των επιχειρήσεων**. Η Υφυπουργός Παιδείας στην ίδια ημερίδα δήλωσε: «Διασφάλιση της ποιότητας στην Εκπαίδευση σημαίνει να κάνουμε πιο ελκυστική την μαθησιακή διαδικασία για τους εκπαιδευόμενους, αλλά να τη συνδέσουμε και με τις τοπικές αγορές εργασίας. Δεν θα υπολογίσουμε το πολιτικό κόστος στην προσπάθειά μας να διασφαλίσουμε την ποιότητα».

Παρά το γεγονός ότι, σύμφωνα με τις εξαγγελίες της Υπουργού, το **Τεχνολογικό Λύκειο**, «θα ενσωματώνει τα ΕΠΑ.Λ. (Επαγγελματικά Λύκεια) και τις ΕΠΑ.Σ. (Επαγγελματικές Σχολές)» και ότι θα δημιουργηθούν **«Τμήματα Μεταδευτεροβάθμιας Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης**, τα οποία θα είναι ενταγμένα στο λειτουργικό πλαίσιο του Τεχνολογικού Λυκείου και θα έχουν διάρκεια ενός σχολικού έτους», **δεν υπάρχει καμία δέσμευση για ενσωμάτωση σε αυτό όλων των μορφών κατάρτισης που λειτουργούν στα άλλα Υπουργεία στο χώρο της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης**. Πώς συμβιβάζεται, άραγε, το νέο Υπουργείο Παιδείας να συμπεριλαμβάνει στις αρμοδιότητές του τη «διά βίου Μάθηση» αλλά όχι την αρχική επαγγελματική εκπαίδευση;

Η κατοχύρωση των **επαγγελματικών δικαιωμάτων** των αποφοίτων βρίσκεται ξανά στον αέρα, μια και συνδέεται η ΤΕΕ με το νόμο της διά βίου μάθησης, που ουσιαστικά προβλέπει την αποδόμηση των επαγγελματικών δικαιωμάτων των πτυχιών. Αλλωστε, μέχρι σήμερα, μόλις για 18 από τις 52 υπάρχουσες ειδικότητες των ΕΠΑΛ και των ΕΠΑΣ υφίστανται αναγνωρισμένα επαγγελματικά δικαιώματα.

Εντονη επιφύλαξη προκαλεί και η εξαγγελία ότι θα **«γίνει αξιολόγηση του κάθε ΕΠΑ.Λ. και ΕΠΑ.Σ. χωριστά»!** Αν αυτό συνδυαστεί με την πολιτική των συγχωνεύσεων σχολικών μονάδων και την ευελιξία των ειδικοτήτων στις ανάγκες της αγοράς είναι άμεσα αντιληπτό το αντικειμενικό αποτέλεσμα αυτής της πολιτικής.

Είναι φανερό πως θα επιχειρηθεί η ένταξη της ΤΕΕ στις διαδικασίες που προβλέπονται από τον «Καλλικράτη» και το νόμο για τη διά βίου μάθηση, για να ενταχθεί και η δευτεροβάθμια ΤΕΕ στις ανάγκες της τοπικής αγοράς και των συμφωνιών για εκπαιδευτικά προγράμματα μεταξύ Δήμων, Περιφερειών και ιδιωτών. «Τα Τεχνολογικά Λύκεια, σε συνδυασμό με τα Σχολικά Εργαστηριακά Κέντρα, δημιουργούν ισχυρούς και πολυδύναμους πόλους παροχής γνώσεων και δεξιοτήτων, **για την κάλυψη των τοπικών εκπαιδευτικών αναγκών και στον τομέα της Διά Βίου Μάθησης**», αναφέρει η υπουργός παιδείας.

Περιττεύει, βέβαια, να σημειώσουμε πως δεν γίνεται καμία αναφορά στην αναγκαιότητα να αυξηθεί η χρηματοδότηση του νέου τεχνολογικού λυκείου.

Ανακριβή στοιχεία

Είναι εμφανές ότι **καμιά σοβαρή αλλαγή στην εκπαίδευση δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί χωρίς την αναγκαία αύξηση των δαπανών για την παιδεία και την ουσιαστική πολύπλευρη στήριξη των εκπαιδευτικών**. Και τα δύο αυτά στοιχεία έχουν όμως θυσιαστεί στην πολιτική του Μνημονίου που επιδιώκει το φτηνό και ιδιωτικοποιημένο σχολείο. Καθώς, μάλιστα, η πολιτική ηγεσία του Υπουργείου χρησιμοποιεί συνεχώς τα σχετικά στοιχεία του ΟΟΣΑ και της ΕΕ με μονομερή και ανακριβή τρόπο, ενώ δεν παραλείπει να χαρακτηρίσει σε κάθε ευκαιρία την παρεχόμενη στη χώρα μας εκπαίδευση δαπανηρή, αξίζει να εξεταστούν κάποια ενδιαφέροντα συγκριτικά στοιχεία.

Καταρχάς, σε σχέση με το ύψος των δαπανών που διαθέτουν οι χώρες της ΕΕ κατά μέσο όρο για την εκπαίδευσή τους: Τα στοιχεία δείχνουν ότι οι δαπάνες στις άλλες χώρες της ΕΕ είναι **διπλάσιες** κατά μέσο όρο από ό,τι στη χώρα μας. Η Φιλανδία, που έχει αναφερθεί ως παράδειγμα, δαπανά πάνω από το 6 % του ΑΕΠ για την εκπαίδευση, ενώ η Ελλάδα 2,75%.

Χρήσιμο είναι να αναφερθεί ότι και οι **μισθοί** των εκπαιδευτικών (στα 33 χρόνια υπηρεσίας) στην Ελλάδα μόλις που προσεγγίζουν το 51% του μέσου όρου του μισθού στις χώρες της

ευρωζώνης και το 61% των μισθών των Φιλανδών συναδέλφων. Τα στοιχεία αυτά έχουν βέβαια δραματικά αλλάξει τα δύο τελευταία χρόνια σε βάρος των Ελλήνων εκπαιδευτικών, με τις περικοπές των ετήσιων αποδοχών μας κατά 12% αλλά και την εκτίναξη της ακρίβειας και της φορολογίας. Από την άλλη, στη χώρα μας είναι για χρόνια ζητούμενο η ουσιαστική επιμόρφωση και η στήριξη των εκπαιδευτικών στην άσκηση του εκπαιδευτικού και παιδαγωγικού τους έργου.

Σε ό,τι αφορά την **αναλογία μαθητών ανά καθηγητή**, που επικαλείται το Υπουργείο Παιδείας, στους υπολογισμούς του δεν συμπεριλαμβάνει μόνο τους εκπαιδευτικούς που διδάσκουν σε σχολεία, αλλά το σύνολο των διορισμένων εκπαιδευτικών της χώρας, ανάμεσα στους οποίους και όσους/όσες έχουν αποσπαστεί με απόφαση του Υπ. Παιδείας σε άλλες υπηρεσίες. Παραλείπει να αναφέρει όμως πως σε άλλες χώρες υπάρχει και επαρκές επιστημονικό, διοικητικό και βοηθητικό προσωπικό που υποστηρίζει το εκπαιδευτικό έργο, ενώ στην Ελλάδα οι εκπαιδευτικοί κάνουν όλες τις εργασίες στο σχολείο αλλά και επιπλέον επιφορτίζονται με ευθύνες και στις υποστηρικτικές δομές της εκπαίδευσης. Για παράδειγμα, όπως φαίνεται από τα στοιχεία του ΟΟΣΑ, ενώ ο μ.ο. των βοηθών των διδασκόντων στις χώρες του ΟΟΣΑ είναι 4,7 ανά 1.000 κατοίκους στην Ελλάδα είναι 0,4. Αντίστοιχα ο μ.ο. του διοικητικού προσωπικού στα σχολεία είναι 10,8 ανά 1000 κατοίκους στις χώρες του ΟΟΣΑ και μόνο 1,4 στη χώρα μας.

Όσον αφορά **τον αριθμό των σχολείων**, είναι γεγονός ότι κάθε χώρα έχει τις ιδιομορφίες της (π.χ. η χώρα μας τις πολλές ορεινές και νησιωτικές περιοχές), γεγονός που την υποχρεώνει να έχει σε διαφορετική διάταξη και αριθμό σχολικές μονάδες. Αυτό το γεγονός καθιστά τα σχετικά στοιχεία επιρρεπή στους χειρισμούς για τη δημιουργία εντυπώσεων. Επισημαίνουμε, καταρχάς ένα μαθηματικό τρικ που έχουμε επισημάνει στην ανακοίνωση του Υπουργείου Παιδείας αναφορικά με τον αριθμό των Γενικών Λυκείων. Συγκρίνει εκεί τον αριθμό των λυκείων ανά κατοίκους, "ξεχνώντας" να συμπεριλάβει στον υπολογισμό ότι στην Ελλάδα **το 80%** πηγαίνει στα Γενικά Λύκεια, ενώ στις άλλες χώρες πηγαίνει **μόνο το 50%**, το υπόλοιπο στα Τεχνικά (το στοιχείο αυτό αναφέρεται στην 2η σελίδα του κειμένου του Υπουργείου, τρίτο αριθμημένο στοιχείο). Λαμβάνοντας υπόψη μας και αυτό το στοιχείο, τα στοιχεία διαμορφώνονται ως εξής (βλ. Πίνακα παρακάτω).

	ΦΙΛΑΝΔΙΑ	ΠΟΡΤΟΓΑΛΙΑ	ΕΛΛΑΔΑ
Απόλυτος αριθμός Γενικών Λυκείων	448	822	1297
Αρ. Γεν. Λυκείων αν πήγαινε το 80% των μαθητών σε αυτά, ώστε να έχουμε κοινή βάση σύγκρισης	716,8	1315,2	1297
Κάτοικοι που αντιστοιχούν σε κάθε Γεν. Λύκειο αν πήγαινε το 80% των μαθητών σε αυτά.	7394	8060	8700

Δηλαδή, στην Ελλάδα αντιστοιχεί μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού ανά γενικό λύκειο, **και βέβαια** πρέπει να τονίσουμε ότι στην Ελλάδα υπάρχουν πολλά λύκεια στα **227 κατοικημένα νησιά της πατρίδας μας και στις δυσπρόσιτες ορεινές περιοχές μας**, κάτι που δεν υπάρχει στην Πορτογαλία ή ακόμη και στη Φινλανδία. Μάλλον χωρίς φαντασία ο τρόπος δημιουργίας εντυπώσεων που ακολουθήθηκε...

Όσον αφορά δε το **μέγεθος των σχολικών μονάδων**, εκτός από όλα τα επιχειρήματα που ήδη έχει η ομοσπονδία μας εναντίον των συγχωνεύσεων-καταργήσεων σχολείων και της δημιουργίας «πολυδύναμων» σχολικών κέντρων, που προωθεί το Υπουργείο Παιδείας, είναι ιδιαίτερα ενδιαφέρον (όπως αναφέρεται σε επιστολή της FENPROF, Ομοσπονδίας Εκπαιδευτικών Πορτογαλίας) πως **σε άλλες χώρες το μέγεθος των σχολείων μειώνεται προκειμένου να βελτιωθεί η δημόσια εκπαίδευση – για παράδειγμα, στη Φινλανδία, το 40% των σχολείων**

έχουν λιγότερους από 50 μαθητές και μόνο το 3% περισσότερους από 600. Στη Νέα Υόρκη, 20 από τα μεγαλύτερα σχολεία δευτεροβάθμιας αντικαταστάθηκαν από 200 νέες μονάδες, με έναν μέγιστο αριθμό σπουδαστών λίγο περισσότερο από 400. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, μια από τις νέες προτεραιότητες είναι η δημιουργία μικρότερων σχολείων, γεγονός που σηματοδοτεί ισχυρή αντιστροφή της κυρίαρχης τάσης στην τελευταία δεκαετία. Επίσης, πολύ χρήσιμο είναι και το συμπέρασμα που προέκυψε από μελέτη της FENPROF για τις συνέπειες των «σχολικών συγκροτημάτων», **ότι η συγχώνευση σχολείων με διαφορετική ιστορία και πολιτισμό (σε αρκετές περιπτώσεις φυσικώς απομακρυσμένων) σε τεχνητές «οργανικές μονάδες» οδηγεί σε απανθρωποποιημένους χώρους και σε απρόσωπες σχέσεις, καθώς επίσης και στη γραφειοκρατία και στο συγκεντρωτισμό.**

Η πραγματικότητα είναι πως, **αν συνεχιστεί αυτή η εκπαιδευτική και οικονομική πολιτική του μνημονίου, η δημόσια εκπαίδευση θα καταρρεύσει.** Οι ενωτικοί και μαζικοί αγώνες των εκπαιδευτικών και όλων των άλλων φορέων της εκπαιδευτικής κοινότητας, γονιών και μαθητών, όλου του λαού μας τελικά, είναι η **μόνη ελπίδα** τούτη την ώρα, για να αποτραπεί αυτή η τραγική, για το μέλλον της χώρα και του λαού μας, εξέλιξη.

Επισημαίνουμε, τέλος, ότι το τελευταίο διάστημα **καταβάλλονται συστηματικές και επίμονες προσπάθειες να ενοχοποιηθούν οι εκπαιδευτικοί και το συνδικαλιστικό τους κίνημα για την αναποτελεσματικότητα της εκπαίδευσης.** Και εδώ η ελληνική κυβέρνηση δεν πρωτοτυπεί. Με αφετηρία υπαρκτά προβλήματα, επιχειρεί να τα διογκώσει και να τα γενικεύσει, με ένα στόχο: να εκμηδενιστεί ηθικά ο «αντίπαλος» και να αποδυναμωθεί κάθε συλλογική αντίδραση. Με μια κοινή γνώμη που θα καταστεί αδύναμη να διακρίνει τα μεγάλα διακυβεύματα, αποπροσανατολισμένη και αδρανοποιημένη, μπορεί να προωθηθεί η περαιτέρω αμφισβήτηση της δημόσιας εκπαίδευσης.

Η πρόσφατη, κατά παραγγελία του Υπ. Παιδείας, «έρευνα» δημοσκοπικής εταιρείας με το βαρύγδουπο τίτλο «Έρευνα Κοινής Γνώμης επί Ζητημάτων Λυκείου – Λυκειακής Εκπαίδευσης» δείχνει ξεκάθαρα ποιες είναι οι προθέσεις της κυβερνητικής πολιτικής. Σκοπός της έρευνας, όπως αναφέρεται στην «ταυτότητά» της, είναι «... η αποτύπωση των απόψεων αλλά και της μέχρι σήμερα γνώσης και πληροφόρησης της κοινής γνώμης για την υφιστάμενη κατάσταση και προοπτική στη Λυκειακή Εκπαίδευση, τα προγράμματα που την υποστηρίζουν, τις ανάγκες και τις κρινόμενες ως αναγκαίες θεσμικές ή διοικητικές παρεμβάσεις». Η «έρευνα» αποδίδει στους μαθητές και στους γονείς τους απόψεις όπως ότι «κύριοι υπεύθυνοι για τη χαμηλή ποιότητα διδασκαλίας είναι, σύμφωνα με τους μαθητές, οι καθηγητές», ότι «ανάμεσα στους γονείς επικρατεί η άποψη ότι οι καθηγητές ενδιαφέρονται μόνο για τα ιδιαίτερα μαθήματά τους» και ότι «οι περισσότεροι γονείς πιστεύουν ότι 'δουλειά' γίνεται μόνο στο φροντιστήριο».

Αναγνωρίζει, έτσι, η κυβέρνηση πως καμία από τις επιδιώξεις της δεν μπορεί να επιτευχθεί χωρίς την εξασφάλιση πειθαρχημένων και χειραγωγούμενων εκπαιδευτικών. Η αξιολόγηση-χειραγωγή των εκπαιδευτικών, λοιπόν, και ο συστηματικός έλεγχος έργου τους είναι τα απαραίτητα εργαλεία για την πλήρη υπαλληλοποίησή τους. Η επιδείνωση όλου του φάσματος των εργασιακών σχέσεων, το ασφαλιστικό, η μισθολογική υποβάθμιση και ιδιαίτερα η ελαστικοποίηση με την επέκταση του θεσμού της ωρομισθίας, επιστρατεύονται για να καταστήσουν τους εκπαιδευτικούς ένα φτηνό, εκμεταλλεύσιμο και ιδεολογικά υποταγμένο εργατικό δυναμικό. Τελικός σκοπός είναι η δημιουργία ενός φτηνού και πειθαρχημένου σχολείου.

Μια εναλλακτική εκπαιδευτική πρόταση

Σε αυτή τη δύσκολη συγκυρία και καθώς η μεταπολιτευτική Ελλάδα ζει μια κοσμογονία δραματικών εξελίξεων, ο κλάδος μας δεν αφήνεται των ιστορικών του ευθυνών. Η ΟΛΜΕ έχει επεξεργαστεί αναλυτικές προτάσεις για μια συνολική εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, με στόχο ένα

εκπαιδευτικό σύστημα ριζικά διαφορετικό από το σημερινό, αντίστοιχο με τις σύγχρονες κοινωνικές και οικονομικές ανάγκες, για ένα ανθρωπιστικό σχολείο βασισμένο σε αξίες όπως ελευθερία, ισότητα, η κοινωνική δικαιοσύνη και η αειφορία.

Η Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση είναι το αναγκαίο πέρασμα προς τα ανώτατα ιδρύματα και την παραγωγή. Ο τύπος του αυριανού πολίτη – εργαζόμενου εξαρτάται από το περιεχόμενο και την ποιότητά της. Στο τέλος της ολοκλήρωσης των 12ετών σπουδών ο νέος άνθρωπος καλείται να πάρει αποφάσεις όχι μόνο για τον εαυτό του αλλά και για όλη την κοινωνία, αφού έχει, εκτός των άλλων, και δικαίωμα ψήφου. Χρέος, λοιπόν, της Β/βάθμιας Εκπαίδευσης είναι να ετοιμάσει στο σύνολό της την νεότητα, που θα ζήσει στη σύγχρονη νεοελληνική οικονομική, πολιτική και πολιτιστική πραγματικότητα και στην παγκόσμια υλική και πνευματική άμιλλα. Χρειάζεται, συνακόλουθα, η ορθολογική οργάνωση και διάρθρωση του εκπαιδευτικού μας συστήματος με βάση τις σύγχρονες ανάγκες. Χρειάζεται γρήγορη και ενεργητική μεταμόρφωση του σχολείου.

Το σχολείο οφείλει να γνωρίσει σε όλους τους μαθητές και τις μαθήτριες τα βασικά στοιχεία όλων των εφαρμοσμένων και ανθρωπιστικών επιστημών, αλλά και τα βασικά στοιχεία της βιομηχανικής, αγροτικής παραγωγής και της αναπτυσσόμενης τεχνολογίας. Μόνο αυτή η ενιαία μόρφωση θα συνδέσει δημιουργικά το σύστημα, το περιεχόμενο, τη μέθοδο εργασίας, της γενικής μόρφωσης με τις νέες συνθήκες και τις ανάγκες της σημερινής παραγωγής και μίας ανάπτυξης σε όφελος των ανθρώπων και όχι των κερδών και μάλιστα για τους λίγους και ισχυρούς. Και, φυσικά, δεν συνδέουμε αυτή την ενιαία μόρφωση με τη στενή επαγγελματική, ή με την φροντιστηριοποιημένη προπαίδευση για τα Α.Ε.Ι./Α.Τ.Ε.Ι.. Αντίθετα, η εκπαίδευση πρέπει να παρεμβαίνει δυναμικά στις μεταβολές που συντελούνται στην παραγωγή και την κοινωνία. Αυτή τη μόρφωση ζητάμε για όλα τα παιδιά του λαού μας.

Πρέπει, λοιπόν, η Β/βάθμια Παιδεία να κινηθεί στην κατεύθυνση, ώστε να γίνει επιστημονικά τεχνική, με την ευρύτατη σημασία της λέξης, που θα ολοκληρώνει και θα ολοκληρώνεται με γερή γενική – ανθρωπιστική μόρφωση. Παράλληλα η Β/βάθμια Εκπαίδευση πρέπει να είναι εναρμονισμένη με τις σύγχρονες εξελίξεις. Πρέπει να καλλιεργεί θεωρητικά και πρακτικά την αντίληψη πως η Ελλάδα έχει όλες τις δυνατότητες και όλες τις προϋποθέσεις να αναπτύξει σε μεγάλο βαθμό τις παραγωγικές της δυνάμεις και πως ο ελληνικός λαός, με την εργασία του και με τη βοήθεια της επιστήμης και της τεχνικής, μπορεί να εκμεταλλευτεί απεριόριστα τις πλουτοπαραγωγικές του πηγές και το γεωφυσικό του χώρο, με σεβασμό στο περιβάλλον, να αυξήσει το εισόδημά του και ν' ανεβάσει πολύ υψηλά το βιοτικό και πολιτιστικό του επίπεδο.

ΒΑΣΙΚΕΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΜΑΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΑΡΑΚΑΤΩ:

(με βάση την απόφαση της Γενικής Συνέλευσης Προέδρων ΕΛΜΕ-Ιούνης 2006, που επικυρώθηκε στο 13^ο Συνέδριο – Ιούνης 2007 και στο 14^ο Συνέδριο – Ιούνης 2009, της ΟΛΜΕ)

§ Αγωνιζόμαστε για την καθιέρωση 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης (συν δύο χρόνια προσχολικής αγωγής) που θα παρέχεται δωρεάν από το δημόσιο σχολείο.

§ Το δημόσιο σχολείο «χωράει» όλα τα παιδιά ανεξάρτητα από φύλο, καταγωγή, θρησκεία, κοινωνική τάξη, εθνικότητα και φυσική κατάσταση. Κανένα παιδί κάτω από τα 18 στο σπίτι, στο δρόμο ή στην εργασία.

§ Κάθε σχολική δομή (βαθμίδα) παρέχει ισότιμους τίτλους.

§ Ανεξάρτητα από όλα τα συστήματα μετάβασης, ο κάθε μαθητής και η κάθε μαθήτρια έχουν τη δυνατότητα και το δικαίωμα «οριζόντιας κινητικότητας».

§ Το δημόσιο σχολείο (μέχρι τα 18 χρόνια) παρέχει **πιστοποιητικό γλωσσομάθειας σε μια ξένη γλώσσα τουλάχιστον και χρήσης Η/Υ** ύστερα από πιστοποίηση δημόσιου χαρακτήρα.

§ Το Λύκειο καθίσταται **αυτόνομη μονάδα**. Η πρόσβαση στην τριτοβάθμια πρέπει να είναι «ελεύθερη». Στο μεταβατικό διάστημα, οι εξετάσεις για τα ΑΕΙ-ΑΤΕΙ διενεργούνται μετά το πέρας των σπουδών στο Λύκειο και πάντοτε με την ευθύνη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.

§ **Θα πρέπει να αντιμετωπιστεί συνολικά το σύστημα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, σύμφωνα με την ολοκληρωμένη πρόταση της ομοσπονδίας μας.**

§ Είμαστε **αντίθετοι στην αναθεώρηση** του άρθρου 16 του Συντάγματος, στην ιδιωτικοποίηση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, στους κύκλους σπουδών. Αγωνιζόμαστε ώστε να διασφαλιστεί ο δημόσιος και ακαδημαϊκός χαρακτήρας της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

§ Είμαστε αντίθετοι στην άρση της μονιμότητας. Μόρφωση και εργασία για όλους τους νέους.

§ **Αμεση αύξηση των κρατικών δαπανών για την Παιδεία στο 5% του Α.Ε.Π. (15% των συνολικών δαπανών του προϋπολογισμού), τουλάχιστον.**

§ **Μόνιμες θέσεις** εργασίας για όλους τους εκπαιδευτικούς. Κατάργηση τώρα της εργασιακής σχέσης του ωρομισθίου και του αναπληρωτή μειωμένου ωραρίου.

§ Θεσμοθέτηση ως ανώτατου ορίου 25 μαθητές στο τμήμα, 20 στις κατευθύνσεις των λυκείων και στην ΤΕΕ και 10 μαθητές ανά καθηγητή στα εργαστήρια.

§ **Όχι στο γιγαντισμό των σχολείων.**

§ Δωρεάν σίτιση, στέγαση και συγγράμματα για τους σπουδαστές – δωρεάν κάρτα για μειωμένη είσοδο στους μαθητές και τις μαθήτριες στα δημόσια θεάματα – ακροάματα.

§ Τα μαθήματα που αφορούν τις **βασικές αρχές της τεχνολογίας** πρέπει να διαχέονται σε όλο τον 12ετή κορμό της εκπαίδευσης.

§ Το δημόσιο σχολείο **δεν υπακούει στα κελεύσματα της αγοράς, δεν παραδίνεται στις ιδιωτικές εταιρείες και δεν αποκεντρώνεται στους δήμους.**

§ Το σχολείο καθίσταται **πολιτιστικό κέντρο** και παραμένει ανοιχτό με πρόσληψη προσωπικού (σχολικοί ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, διεπιστημονικές ομάδες ανά συγκρότημα, γραμματείς), ώστε να υπηρετούνται βασικές ανάγκες των παιδιών, να λειτουργεί βιβλιοθήκη, ομάδες αθλητικών και πολιτιστικών δραστηριοτήτων.

Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας

Απαιτείται η λήψη ολοκληρωμένων μέτρων αντισταθμιστικής εκπαίδευσης, όπως είναι οι Ζώνες Εκπαιδευτικής προτεραιότητας, για να βοηθηθούν όλοι οι μαθητές/-τριες να ολοκληρώνουν τη 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση και να μειωθεί η μαθητική διαρροή. Οι Ζώνες Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας αυτές θα αφορούν τις ευπαθείς κοινωνικές ομάδες στις περιοχές όπου παρουσιάζονται έντονα εκπαιδευτικά και κοινωνικά προβλήματα στα παιδιά. Η θεσμοθέτηση Περιοχών ή Ζωνών Εκπαιδευτικής Προτεραιότητας συνιστά μια εκπαιδευτική πρακτική που έχει αποδώσει θετικά αποτελέσματα σε διάφορες χώρες, γι' αυτό και η ΟΛΜΕ έχει προτείνει την εφαρμογή τους (δοκιμαστική καταρχάς) και στην Ελλάδα. Η εφαρμογή τους πιστεύουμε ότι μπορεί να συμβάλει αποτελεσματικά στη μείωση των εκπαιδευτικών ανισοτήτων, του αναλφαριθμητισμού και της μαθητικής «διαρροής».

Η πρότασή μας για τη Λυκειακή βαθμίδα

Είναι γνωστό πως πρωταρχικό στοιχείο της εκπαιδευτικής μας πρότασης είναι **προοπτικά**, η

ανάπτυξη ενός σχολείου στη λυκειακή βαθμίδα, που θα αξιοποιεί τα θετικά χαρακτηριστικά του πολυκλαδικού λυκείου, στο πλαίσιο της καθιέρωσης της 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης, με στόχους:

α) την παροχή ουσιαστικών εφοδίων στους μαθητές μας για μια δημιουργική κοινωνική και επαγγελματική εξέλιξή τους,

β) την ενιαιοποίηση των σχολικών επιλογών (γενικής και τεχνικοεπαγγελματικής εκπαίδευσης) και την απομείωση του κατανομητικού ρόλου του σχολείου.

Το Ενιαίο Λύκειο που προτείνουμε πρέπει να παρέχει στους μαθητές/μαθήτριες:

ο ολοκληρωμένη γενική μόρφωση και προεπαγγελματικά εφόδια και δεξιότητες, με στόχο τη διαμόρφωση πολιτών που θα έχουν συνείδηση των σύγχρονων προβλημάτων και θα είναι καλά προετοιμασμένοι να ενεργούν αποτελεσματικά για την αντιμετώπισή τους,

ο σύνολο επιλεγόμενων αντικειμένων, που στοχεύουν στην ικανοποίηση των ιδιαίτερων ενδιαφερόντων των μαθητών / μαθητριών.

Για τη δημιουργία αυτού του Λυκείου απαιτείται σαφές χρονοδιάγραμμα, ώστε να αποκτήσει πρακτικό αντίκρισμα και η όποια δέσμευση της Πολιτείας. Σε αυτή την κατεύθυνση θα ήταν σκόπιμο να αξιολογηθεί με έναν ολοκληρωμένο επιστημονικά τρόπο **η εμπειρία που προέκυψε από τη θεσμοθέτηση του Ενιαίου Πολυκλαδικού Λυκείου (ΕΠΛ)** και, παράλληλα, να ληφθεί πρόνοια, ώστε να αποφεύγονται φαινόμενα γιγαντισμού των σχολικών μονάδων και «βιομηχανοποίησης» των σχολικών λειτουργιών, αλλά και να δίνεται στους μαθητές και τις μαθήτριες η δυνατότητα επιλογής μαθημάτων πέραν του κοινού, βασικού κορμού τους.

Τα βασικά πλεονεκτήματα αυτού του Ενιαίου Λυκείου, ενταγμένου στην 12χρονη υποχρεωτική εκπαίδευση, είναι τα εξής:

§ κρατά στο πλαίσιο του σχολείου το μαθητικό πληθυσμό που συνεχίζει τις σπουδές στη βαθμίδα του λυκείου μετά την αποπεράτωση της (μέχρι σήμερα) υποχρεωτικής εκπαίδευσης

§ συνδέει στο υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο τη θεωρία με την πράξη,

§ συμβάλλει στην άμβλυνση των στερεοτύπων που συνδέονται με τη διανοητική και τη χειρωνακτική εργασία,

§ παρέχει υψηλότερου επιπέδου γενική μόρφωση, αναγκαία για μια πιο επιτυχή παρακολούθηση οποιασδήποτε περαιτέρω εξειδίκευσης,

§ παρέχει τη δυνατότητα περισσότερων επιλογών σε ό,τι αφορά την οριζόντια διαπερατότητα,

§ συμβάλλει στην άμβλυνση των συνεπειών των κοινωνικών ανισοτήτων στον τομέα της μόρφωσης.

Για την προώθηση της πρότασής μας πρέπει να ληφθούν τα παρακάτω μέτρα:

ο Το Νέο Λύκειο προοπτικά αναπτύσσεται στη βάση των υπαρχόντων τύπων και ταυτόχρονα με «αναδιάρθρωση» των Αναλυτικών Προγραμμάτων (με άξονες το σχολικό χώρο, τη διοίκηση και την μαθητική ζωή). Αλλάζουν τα Αναλυτικά Προγράμματα και οι μέθοδοι διδασκαλίας, προωθείται η σύνδεση του σχολείου με τις ζωντανές δυνάμεις του τόπου, συνενώνεται το τοπικό με το εθνικό, μειώνονται οι ταξικοί φραγμοί. Ο στρατηγικός μας στόχος είναι η σύνδεση της διανοητικής με τη χειρωνακτική εργασία.

ο Δημόσιο Σύστημα Μεταλυκειακής Επαγγελματικής Κατάρτισης με ενιαίο σχεδιασμό στο Υπουργείο Παιδείας, σε σύνδεση με τη 12ετή υποχρεωτική εκπαίδευση.

Τι πρέπει να γίνει άμεσα για την ΤΕΕ

Για το άμεσο μέλλον, προτείνουμε την ύπαρξη **μεταβατικού σταδίου**, που είναι αναγκαίο για την **ουσιαστική αναβάθμιση και ισότιμη ένταξη της Τ.Ε.Ε. στη λυκειακή βαθμίδα**. Στην κατεύθυνση αυτή, προτείνουμε τα παρακάτω άμεσα μέτρα:

Α) Να δημιουργηθεί μια και μόνο δομή επαγγελματικής εκπαίδευσης σε λυκειακό επίπεδο μετά το γυμνάσιο, σχεδιασμένη στην κατεύθυνση της καθιέρωσης 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης.

Ο σχεδιασμός της ΤΕΕ στο πλαίσιο της 12χρονης υποχρεωτικής εκπαίδευσης επιβάλλει την ύπαρξη **μετά το γυμνάσιο μιας μόνο δομής λυκείου για την ΤΕΕ**, ισότιμης με τη γενική-ακαδημαϊκή κατεύθυνση, τόσο όσον αφορά το επίπεδο σπουδών όσο και τη νομοθεσία που την διέπει και την αξία του πτυχίου ή απολυτηρίου που κάθε κατεύθυνση θα παρέχει. Για αυτό **είναι απαραίτητη η υπαγωγή στο ΥΠΕΠΘ όλων των σχολικών μονάδων που προσφέρουν σήμερα τεχνικο-επαγγελματική εκπαίδευση και ανήκουν σε άλλα υπουργεία** (ΟΑΕΔ, ΟΤΕΚ, Υγείας, Γεωργίας). Είναι απαραίτητη, επίσης, **η κατάρτιση των μεταγυμνασιακών ΙΕΚ** και κάθε άλλης μορφής επαγγελματικής εκπαίδευσης ή κατάρτισης πριν τα 18 χρόνια του μαθητή και μέχρι την ολοκλήρωση του 12ετούς υποχρεωτικού κύκλου εκπαίδευσης.

Β) Για το περιεχόμενο του Λυκείου της ΤΕΕ

Το πρόγραμμα σπουδών, οι σκοποί και οι στόχοι του σχολείου πρέπει να διαχωρίζονται, όσο είναι δυνατόν, από την εξειδίκευση και την κατάρτιση. Πρέπει να προβλέπεται η **ενίσχυση της γενικής παιδείας και των γενικών τεχνολογικών γνώσεων**, ώστε ο/η μαθητής/-τρια να αποκτά μια σοβαρή μορφωτική υποδομή αλλά και επαγγελματικά εφόδια, για να είναι ικανός/-ή, εφόσον το επιθυμεί, είτε να συνεχίσει τις σπουδές στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είτε να συνεχίσει σε μεταλυκειακή ειδίκευση (ενταγμένη στο εκπαιδευτικό σύστημα) για την απόκτηση αντίστοιχων επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Η πρώτη τάξη του λυκείου της ΤΕΕ πρέπει να έχει ενιαίο πρόγραμμα (να μη χωρίζεται σε τομείς ή κύκλους) και να έχει ένα βασικό κορμό μαθημάτων ίδιο με την Α' τάξη του γενικού λυκείου, για να είναι δυνατή η οριζόντια μεταπήδηση από το γενικό στο τεχνικό και αντίστροφα χωρίς πρόσθετο έτος. Το πρόγραμμα αυτό πρέπει να είναι σύγχρονο, σύμφωνο με τις αρχές που έχει διατυπώσει η ΟΛΜΕ για τη γενική γνώση. Πρέπει επίσης να διατηρούνται τα σημερινά γνωστικά αντικείμενα διαρθρωμένα σε τομείς και ειδικότητες στις επόμενες δύο τάξεις του λυκείου.

Γ) Πλήρης ειδίκευση και επαγγελματικά δικαιώματα.

Θα πρέπει το επίπεδο β (2) να χορηγείται με την αποφοίτηση από το λύκειο, και το επίπεδο γ (3) να το χορηγεί μια εκπαιδευτική δομή ενταγμένη στο δημόσιο εκπαιδευτικό σύστημα και να μην αφεθεί στο θολό περιβάλλον των ΙΕΚ, των ΚΕΚ και των λοιπών δομών κατάρτισης αλλά και βορά στον ιδιωτικό τομέα. Γι' αυτό θα πρέπει να δημιουργηθεί **Μεταλυκειακό Έτος Ειδίκευσης**, με την ευθύνη της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, οργανικά ενταγμένο στο Λύκειο της ΤΕΕ, που θα αξιοποιεί την υποδομή και το εκπαιδευτικό προσωπικό των επαγγελματικών λυκείων, και θα περιέχει το σύνολο των ειδικοτήτων που παρέχονται σήμερα.

Δ) Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

Στο πλαίσιο των προτάσεων που έχει διατυπώσει ήδη η ΟΛΜΕ για την πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση τονίζουμε ότι θα πρέπει να **έχουν οι απόφοιτοι της ΤΕΕ πραγματική και όχι εικονική δυνατότητα πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (ΑΕΙ-ΑΤΕΙ), χωρίς τους φραγμούς και τις διακρίσεις που υφίστανται σήμερα, και αναλογικά με το μαθητικό δυναμικό της ΤΕΕ**. Με ενιαίο σύστημα εξετάσεων όσον αφορά τη δομή του και τον αριθμό των μαθημάτων,

αλλά με εξετάσεις και σε μαθήματα που διδάσκονται οι μαθητές στον αντίστοιχο τομέα ή ειδικότητα του λυκείου. Θεωρούμε πως τουλάχιστον για μια μεταβατική περίοδο είναι απαραίτητη η ύπαρξη διευρυμένου ποσοστού εισαγωγής αποφοίτων της ΤΕΕ στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Ε) Απαραίτητες προϋποθέσεις για θετικές αλλαγές

Για να έχει θετικό χαρακτήρα οποιαδήποτε αλλαγή στην ΤΕΕ, **προαπαιτούνται μια σταθερά υψηλού επιπέδου χρηματοδότηση** κυρίως των σύγχρονων υποδομών (κτιριακών, υλικοτεχνικών και εργαστηριακών), επαρκής **επιμόρφωση** των εκπαιδευτικών (παιδαγωγική και επαγγελματική), κατοχύρωση του **δημόσιου και δωρεάν χαρακτήρα** όλου του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, και η διασφάλιση της **μόνιμης** εργασιακής σχέσης των εκπαιδευτικών χωρίς μείωση θέσεων εργασίας με πρόσχημα την κατάργηση ειδικοτήτων.

Εχουμε επανειλημμένα τονίσει ότι **σε καμιά περίπτωση δεν θα δεχθούμε, με πρόσχημα την κατάργηση ειδικοτήτων και σχολικών μονάδων, να μειωθούν οι θέσεις εργασίας και συνάδελφοί μας να περιέλθουν σε κατάσταση εργασιακής αβεβαιότητας**. Τονίζουμε, επίσης, ότι **δεν θα δεχθούμε την κατάργηση καμιάς σχολικής μονάδας**.

Ο Πρόεδρος
Δημήτρης Πελαός

Γεν. Γραμματέας
Νίκος Παπαχρήστος

